

МИЩИШИН

Іванна Романівна
ivanna.myshchyslyn
@gmail.com

УДК 338.49:332.122(23)(477.8)

ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ І ПІДКАРПАТСЬКОГО ВОЄВОДСТВА

INFRASTRUCTURE PROVISION OF MOUNTAINOUS AREAS OF LVIV
REGION AND SUBCARPATHIAN VOIVODSHIP

м.н.с., ДУ "Інститут
регіональних досліджень
ім. М.І. Долишнього НАН
України"

У статті проведено аналіз тенденцій та стану інфраструктурного забезпечення гірських районів Львівської області (Старосамбірський, Сколівський і Турківський) і Підкарпатського воєводства (Бецадський, Саноцький і Леський повіти). Мета статті – аналіз тенденцій і оцінка інфраструктурного забезпечення гірських територій Львівщини і Підкарпатського воєводства. Результати аналізу показали зростання забезпечення населення цих територій основними інфраструктурними складовими. Водночас поточний рівень інфраструктурного забезпечення гірських територій у порівнянні з середніми показниками по країні і регіонах є невисоким. Запропоновано напрямки розвитку інфраструктури гірських територій цих регіонів.

* * *

В статье проведен анализ тенденций и состояния инфраструктурного обеспечения горных районов Львовской области (Старосамборский, Сколевский и Турковский) и Подкарпатского воеводства (Бецадский, Саноцкий и Светка уезды). Цель статьи – анализ тенденций и оценка инфраструктурного обеспечения горных территорий Львовской области и Подкарпатского воеводства. Результаты анализа показали рост обеспечения населения этих территорий основными инфраструктурными составляющими. В то же время текущий уровень инфраструктурного обеспечения горных территорий по сравнению со средними показателями по стране и регионам невысок. Предложены направления развития инфраструктуры горных территорий этих регионов.

* * *

Infrastructure provision is one of the most important factors in the socio-economic development of mountain areas. The level of security and the state of the infrastructure have a significant impact on the development of entrepreneurship and the quality of life of people in mountainous regions. All states that have mountainous regions carry out state policy on the development of mountainous territories or use legally established approaches to solving certain problems. The infrastructure of the mountainous regions is problematic in many countries. Different tools and mechanisms are being used in order to address this issue, but in virtually all the countries there is an understanding that improving the infrastructure of these territories is the key to the socio-economic growth of mountain regions. It is also indisputable that, due to the inequality of economic potential, mountain regions are unable to fully ensure self-sustainability and self-financing, and therefore should be financially supported by the state. The article analyzes the tendencies and the state of the infrastructure of mountain areas of the Lviv region (Starosambirskiy, Skolivskiy and Turkevskiy) of Ukraine and Subcarpathian Voivodeship (Bieszczady, Sanocka and Lesko counties) of Poland. The purpose of the paper is to analyze trends and assess the infrastructure of the mountain areas of Lviv Region and Subcarpathian Voivodeship. The results of the analysis showed an increase in the provision of the population of these territories with the main infrastructure components. At the same time, the current level of infrastructure maintenance of mountain areas in comparison with the average indicators in the country and regions is low. This is due to the fact that due to prolonged exploitation (over 50 years), a significant part of the water supply networks and the damaged and outdated energy-intensive equipment require replacement. Almost all sewage treatment facilities were built up before 1990, as of today they require reconstruction, and in some cases - the construction of new ones. Directions for development of infrastructure of mountain territories are being offered.

Ключові слова: інфраструктура, гірські території, водопостачання, житловий фонд

Ключевые слова: инфраструктура, горные территории, водоснабжения, жилой фонд

Keywords: infrastructure, mountain territories, water supply, housing stock

ВСТУП

Інфраструктурне забезпечення є одним з вагомих чинників соціально-економічного розвитку, у т.ч. гірських територій. Доступність і стан інфраструктури суттєво впливають на розвиток підприємництва та якість життя населення гірських регіонів. З огляду на важливість і необхідність збереження гірського ландшафту, а також непрості умови для економічного і соціального розвитку, ризик поступового і безповоротної депопуляції гірських регіонів, у європейській практиці регіонального розвитку активно застосовуються інструменти захисту таких територій. Одним з основних серед них є реалізація інфраструктурних проектів стосовно покращення якості комунальної та дорожньої

інфраструктури. Усі держави, які мають гористі області, проводять державну політику щодо їх розвитку або використовують законодавчо встановлені підходи до покращення інфраструктурного забезпечення цих територій. З цього випливає актуальність проблематики порівняльного оцінювання стану інфраструктурного забезпечення гірських територій, розробки відповідних проектів і програм.

Проблемні питання, механізми та інструменти, проекти програм і стратегій інфраструктурного забезпечення і розвитку гірських територій, а також передовий європейський досвід висвітлено у [1-7]. Не зважаючи на вагомий внесок авторів цих та інших досліджень у вивчення проблематики інфраструктурного

забезпечення гірських територій, активізація регіонального розвитку у напрямі розробки спеціальних програм і стратегій потребує порівняльного оцінювання інфраструктурного забезпечення гірських територій різних країн.

МЕТА СТАТТІ – оцінювання інфраструктурного забезпечення Карпатського регіону і визначення тенденцій його розвитку на прикладі Львівщини і Підкарпатського воєводства.

РЕЗУЛЬТАТИ

Для оцінювання трендів головних інфраструктурних складових розглянемо динаміку інфраструктури трьох гірських районів Львівської області і трьох повітів Підкарпатського воєводства Польщі.

Рівень обладнання житлового фонду водопроводом у досліджуваних гірських районах Львівської області упродовж 2000-2016 рр. суттєво збільшився (табл. 1). Зокрема, у Сколівському районі – на 28,2 в.п., Старосамбірському – на 27,8 в.п. та Турківському – на 13,5 в.п. Позитивною ознакою є й те, що значне покращення житлового фонду у забезпеченні водопроводом відбу-

лось у сільській місцевості (на 26,1 в.п., 32,4 в.п. і 14,7 в.п. відповідно).

Доцільно відзначити, що забезпеченість житлового фонду водопроводом у згаданих районах найбільше покращилась у 2015-2016 рр. що пов'язано з реалізацією відповідних регіональних програм і фінансовою децентралізацією. Актуальним питанням водопостачання є і те, що значна частина населення в аналізованих районах забезпечується водою самостійно, власними ресурсами з недосліджених джерел, свердловин, що може неоднозначно позначатись на стані здоров'я людей.

Забезпеченість водопостачанням у гірських районах Підкарпатського воєводства Польщі, порівняно з відповідними районами Львівщини, є суттєво вищою. Так, у Бещадському повіті частка населення, що користується водопостачанням, за період 2003-2016 рр. Загалом зросла на 7,4 в.п. (з 64,1 % до 71,5 %); у містах – на 0,9 в.п. (досягнувши у 2016 р. 95,6 %), а у селах – на 12,9 в.п. (з 41,2% до 54,1 %) (табл. 2).

Таблиця 1

Рівень обладнання житлового фонду водопроводом у гірських районах Львівської області, % [8]

Характер території	Сколівський район				Старосамбірський район				Турківський район			
	2000	2010	2015	2016	2000	2010	2015	2016	2000	2010	2015	2016
Міські поселення та сільська місцевість	10,5	14,7	37,7	38,2	5,2	19,7	30,5	33,0	6,1	17,3	19,6	19,6
Міські поселення	39,8	51,0	66,9	67,2	20,4	30,4	30,8	31,4	34,3	34,8	35,1	35,1
Сільська місцевість	1,1	1,7	27,2	27,8	1,1	16,5	30,4	33,5	1,5	13,9	16,2	16,2

Таблиця 2

Частка населення, що користуються водопроводом, у гірських повітах Польщі, % [9]

Види поселень	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Бещадський повіт														
Загалом	64,1	65,1	63,3	63,4	63,5	63,7	63,8	64,2	65,7	65,9	66,7	71,5	71,5	71,5
Місто	94,7	94,7	95,0	95,1	95,1	95,1	95,4	95,4	95,4	95,5	95,5	95,5	95,5	95,6
Село	41,2	42,8	39,6	39,9	40,1	40,4	40,3	40,6	43,5	43,9	45,5	53,9	53,9	54,1
Саноцький повіт														
Загалом	55,9	56,5	56,8	57,1	57,7	57,8	58,0	60,1	60,2	60,2	60,4	65,0	66,2	66,8
Місто	87,7	87,7	87,6	87,6	87,6	87,5	87,6	89,9	89,9	90,0	90,9	93,6	93,7	93,8
Село	27,3	28,6	29,5	30,2	31,4	31,8	32,1	34,3	34,6	34,6	34,5	40,7	43,2	44,4
Леський повіт														
Загалом	51,8	52,1	53,9	54,2	54,4	56,1	56,5	57,7	58,3	57,2	55,9	56,5	59,0	59,4
Місто	80,8	81,1	82,5	82,6	82,7	82,8	83,4	83,6	83,7	83,8	84,0	84,0	84,1	84,4
Село	43,6	43,9	45,8	46,2	46,5	48,8	49,2	50,6	51,4	50,1	48,5	49,2	52,3	52,9

Великі динамічні зміни у забезпеченні населення водопостачанням відбулися у Саноцькому повіті: на 17,1 в.п. у селах; на 6,1 – в.п. у містах і на 10,9 в.п. загалом. У Леському повіті забезпеченість населення водопостачанням у селах зросла на 9,3 в.п.; містах – на 3,6 в.п. і загалом – на 8,4 в.п. Наведені дані засвідчують відчутну неоднорідність забезпеченості водопостачанням у трьох сусідніх регіонах Польщі, що характеризуються однаковим ландшафтом, потенційно однаковими фінансовими й інституційними можливостями розвитку інфраструктури. У Бещадському повіті, порівняно з Саноцьким і Леським, вища забезпеченість водопостачанням у селах, містах і загалом.

Непростою є ситуація з забезпеченням населення каналізацією у гірських районах Львівщини. Це зумов-

лено високою (як для невеличких населених пунктів) вартістю будівництва об'єктів обслуговування відповідної інфраструктури, а також природно-ландшафтними умовами. Окрім того, практично всі каналізаційні очисні споруди гірських районів Львівщини збудовані до 1990 р. станом на сьогодні вимагають реконструкції, а в окремих населених пунктах – будівництва нових. Критична необхідність модернізації та збільшення протяжності мереж водопостачання, водовідведення та очисних споруд є причиною низького рівня забезпечення житлового фонду каналізацією у селах всіх досліджуваних районів, особливо у Турківському (табл. 3). Всього 16,2 % житлового фонду були обладнані каналізацією у селах цього району у 2016 р.

Таблиця 3

Рівень обладнання житлового фонду каналізацією у гірських районах Львівської області, % [8]

Характер території	Сколівський район				Старосамбірський район				Турківський район			
	2000	2010	2015	2016	2000	2010	2015	2016	2000	2010	2015	2016
Міські поселення та сільська місцевість	10,4	14,7	37,3	37,9	4,9	19,6	30,0	32,6	5,1	17,2	18,1	19,6
Міські поселення	39,4	50,9	66,8	67,1	19,1	29,9	28,8	29,7	34,3	34,8	35,1	35,1
Сільська місцевість	1,1	1,7	26,7	27,3	1,0	16,5	30,4	33,5	0,3	13,6	14,4	16,2

Звичайно, позитивною ознакою є те, що у 2015-16 рр. рівень обладнання каналізацією у Сколівському, Старосамбірському і Турківському районах значно збільшився. Проте значення цього показника у 2016 р. у цих районах і місцевостях були дуже низькими. У цьому аспекті вагомим проблемним питанням є стан забруднення навколишнього середовища, зокрема водоєм. У місцевостях, де відсутня каналізація, застосовуються індивідуальні очисні споруди, причому часто з порушенням відповідних санітарно-екологічних та архітектурних норм. Небезпечним фактором водопостачання є поганий стан труб, через які подається вода, які десятиками років не мінялись. Хімічні та бактеріологічні речовини накопичуються у них роками та потрапляють у крани житлових будівель.

Значно кращою є ситуація у забезпеченні каналізацією у досліджуваних повітах Польщі. Упродовж 2003-2016 рр. у них відбулось суттєве зростання у забезпеченні цією інфраструктурною складовою. Найбільше зростання спостерігалось у селах Леського повіту (на 31,5 в.п.) і Саноцького повіту (на 30,1 в.п.) (табл. 4). При цьому необхідно зазначити, що у 2016 р. житлові будівлі у всіх названих повітах на понад 98 % у містах та понад 90 % у селах приєднані до водопостачання (центрального та індивідуального разом) та понад 90 % у містах і понад 65 % у селах (до центрального опалення). Використання центрального опалення у житлових будівлях у розглянутому періоді та

названих повітах зберігало стійку тенденцію до зростання (у середньому на 3 в.п. у містах і 6 в.п. у селах).

Не менш важливим і складним, як за вартістю обслуговування, так і за особливостями використання, є інфраструктурне забезпечення населення гірських районів газом.

Порівняно з попередніми двома елементами інфраструктури, рівень забезпечення житлового фонду газом у гірських районах Львівщини, окрім Турківського, є вищим і характеризується зростанням протягом аналізованого періоду (табл. 5). Значення цього показника у 2016 р. у Турківському районі майже удвічі нижче, ніж у Сколівському і Старосамбірському районах за всіма видами місцевості. Зауважимо, у Старосамбірському районі забезпеченість газом у сільській місцевості є суттєво вищою, ніж у міській. Проблема забезпечення газом, яка особливо гострою є у місцевостях Турківського району, спричиняє знищення лісів, оскільки альтернативні види енергії є недоступні технічно або через високу ціну.

Забезпеченість газом у досліджуваних повітах Польщі є неоднаковою та характеризується різними тенденціями (табл. 4). Найвища частка населення, що споживає газ – у Саноцькому повіті, а найнижча – Бещадському. Однак упродовж 2003-2016 рр. значення цього показника у Саноцькому повіті зберігало стійку тенденцію до зниження, тоді як у Леському – зростання, а у Бещадському – було відносно сталим.

Таблиця 4

Частка населення, що користуються каналізацією, у гірських повітах Підкарпатського воєводства, % [9]

Вид поселення	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Бещадський повіт														
Загалом	45,0	45,1	45,3	45,3	45,3	46,3	46,5	46,7	46,8	46,8	47,4	47,9	48,5	48,6
Місто	85,2	85,3	85,6	85,7	85,7	85,7	86,3	86,3	86,4	86,4	86,5	86,6	87,5	88,2
Село	14,9	14,9	15,2	15,3	15,3	16,9	16,9	16,9	17,3	17,2	18,5	19,6	20,0	20,0
Саноцький повіт														
Загалом	52,1	53,0	54,9	55,4	56,3	57,4	57,9	63,1	66,6	69,0	69,8	73,9	73,5	74,6
Місто	81,8	81,8	84,7	84,8	84,8	84,8	84,9	92,7	94,9	95,6	95,6	97,3	97,5	97,5
Село	25,4	27,4	28,5	29,4	31,4	33,4	34,3	37,6	42,4	46,2	47,9	54,1	53,5	55,5
Леський повіт														
Загалом	27,0	29,5	30,8	34,7	34,8	38,5	41,8	42,3	48,9	49,2	49,3	50,6	51,8	51,7
Місто	80,8	81,1	82,5	82,6	82,7	82,8	83,4	83,6	83,7	83,8	84,0	84,0	84,1	84,4
Село	11,5	14,7	16,1	21,1	21,4	26,2	30,3	30,9	39,0	39,5	39,6	41,1	42,6	42,5

Таблиця 5

Рівень обладнання житлового фонду газом у гірських районах Львівської області, % [8]

Характер місцевості	Сколівський район				Старосамбірський район				Турківський район			
	2000	2010	2015	2016	2000	2010	2015	2016	2000	2010	2015	2016
Міські поселення та сільська місцевість	62,6	66,8	65,9	67,0	57,7	67,2	67,0	67,0	38,6	33,5	33,1	33,0
Міські поселення	80,2	89,4	87,1	86,8	39,2	55,4	53,1	52,7	25,3	30,1	29,0	28,9
Сільська місцевість	56,9	58,6	58,3	59,8	62,7	70,7	71,1	71,3	40,8	34,1	33,9	33,9

Таблиця 6

Частка населення, що користуються газом, у гірських повітах Підкарпатського воєводства, % [9]

Види поселення	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Бещадський повіт														
Загалом	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9
Місто	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Село	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5
Саноцький повіт														
Загалом	82,8	78,3	78,4	78,4	78,3	78,2	80,0	79,8	79,7	80,8	80,6	80,4	80,1	79,8
Місто	96,5	91,5	91,6	91,7	91,6	91,6	92,4	92,3	92,5	93,6	93,6	93,7	93,3	93,4
Село	66,5	66,7	66,7	66,6	66,5	69,1	69,0	68,8	69,9	69,6	69,2	69,0	68,6	55,5
Леський повіт														
Загалом	11,9	11,6	11,8	11,9	12,0	12,0	18,2	19,2	19,4	20,1	20,3	20,8	21,1	21,3
Місто	15,6	15,7	16,1	16,4	16,6	16,8	28,6	31,5	32,1	33,2	33,3	34,2	34,9	35,4
Село	10,9	10,4	10,6	10,6	10,7	10,7	15,3	15,8	15,9	16,6	16,9	17,2	17,4	17,6

За результатами проведеного аналізу комунальної інфраструктури гірських повітів Польщі з'ясовано: не зважаючи на однакові природні умови та потенційні фінансові та інвестиційні можливості, стан та забезпеченість основними складовими інфраструктури є різними. Очевидно, що розвиток інфраструктури тут визначається не тільки можливостями відповідних програм фінансування і співфінансування, але й іншими чинниками, такими як громадська й підприємницька активність жителів у регіонах, стан і тенденції соціально-економічного розвитку загалом.

В інфраструктурному забезпеченні гірських районів Львівщини необхідно відзначити позитивні тенденції за всіма видами місцевостей й елементами інфраструктури. Водночас рівень забезпечення ключовими інфраструктурними об'єктами порівняно з показниками по області аналізованих повітів Підкарпатського воєводства є суттєво нижчим. Найбільш складною є ситуація у міській і сільській місцевостях Турківського району.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження виявлено позитивні тенденції в інфраструктурному забезпеченні гірських районів Львівщини і Підкарпатського воєводства. Результати порівняльного аналізу стану та динаміки інфраструктурного забезпечення гірських районів Львівщини і відповідних повітів Підкарпатського воєводства, а також інструментів його стимулювання і фінансування демонструють нижчий рівень інфраструктурного забезпечення жителів гірських районів і відставання темпів оновлення інфраструктури в Україні порівняно з Польщею. Головним напрямом розвитку інфраструктури гірських територій є підвищення їх інвестиційної привабливості. Першочерговим кроком має стати реалізація ґрунтової та адекватної програми розвитку комунальної інфраструктури у транскордонному регіоні та на гірських територіях. У межах таких програм необхідно вирішити питання про формування інституційного і фінансового середовища інфраструктурного розвитку. Прикладом таких програми може бути Стратегія розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 рр., яка передбачає значні фінансові витрати і заходи з покращення дорожнього покриття та розбудови автошляхів, покращення дорожньої інфраструктури [11]. Це сприятиме зростанню туристичної й інвестиційної привабливості Карпатського регіону. Водночас таким

важливим і проблемним питанням, як газо-, водопостачання, водовідведення, управління відходами, на нашу думку, приділено недостатньо уваги, передбачені замалі обсяги фінансового забезпечення. Крім того, регіональні органи влади, місцеві громади гірських територій майже не використовують наявні механізми фінансування програм розвитку. Окремі регіони потрібно визначити не тільки як гірські, а й такі, що мають обмежений потенціал розвитку, що стало причиною суттєвої депопуляції, наднизької ділової активності та незадовільного інвестиційного клімату. За таких обставин механізми децентралізації та функціонування програм розвитку не забезпечують бажаного соціально-економічного ефекту.

Виходом із такої ситуації на нашу думку є втручання держави у розбудову як економіки регіонів шляхом залучення приватних і державних інвестицій, відновлення чи модернізації колись функціонуючих та ще перспективних виробництв, так і забезпечення розвитку і функціонування інфраструктурних об'єктів та стимулювання ділової та підприємницької активності населення. За інших умов, соціально-економічний і інфраструктурний розвиток гірських територій у середньостроковій перспективі піддається суттєвому ризику.

У подальшому дослідження слід зосередити на розробленні інструментів активізації соціально-економічного розвитку гірських територій.

Список використаних джерел

1. Кравців В.С., Жук П.В. Концептуальні принципи розробки та реалізації державної програми сталого розвитку Українських Карпат. Економіка України. 2013. № 1. С. 4-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2013_1_2
2. Криштанович С. Публічний менеджмент соціально-економічного розвитку гірських територій карпатського регіону. Львів: ЛДУФК, 2017. 208 с
3. Газуда М.В., Польовська В.В. Активізація розвитку гірських територіальних систем. Ужгород: Видавництво «ФОРМ Сабова А.М.», Ужгород. 260 с.
4. Пітюлич М.М. Гірські території Українських Карпат: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долинського НАН України». Ужгород: Гражда, 2015. 320 с.
5. Sierak J. Rozwoj i przestrzenne zroznicowanie upowszechnienia infrastruktury wodociagowo-kanalizacyjnej w Polsce w latach 1995-2014. Nierownosci społeczne a wzrost gospodarczy. 2017. Vol. 49. pp. 302-321

6. Baran E. *Infrastrukturálne uwarunkowania wzrostu konkurencyjności regionów górzystych w wojewodztwie Podkarpackim. Problemy Zagospodarowania Ziemi Górskich*. 2002, Vol. 48. pp. 79-86.

7. Ryczek, M., Petryk, P., Petryk, A. *Rozwoj infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w subregionie krosnienskim od 2003 do 2013 roku. Acta. Sci. Pol., Formatio Circumiectus*. 2016. Vol. 15(4). pp. 85-101.

8. Головне управління статистики у Львівській області. URL: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>

9. Офіційний сайт Центрального статистичного управління Польщі. URL: <http://stat.gov.pl/>

10. Міжнародна практика стимулювання соціально-економічного розвитку гірських населених пунктів у європейському союзі. URL: feao.org.ua

11. Стратегія розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 рік. URL: <http://sts-rrada.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Strategiya-rozvytku-girs'kyh-terytoriy-1.pdf>

References

1. Kravtsiv V.S., Zhuk P.V. *Conceptual Principles of Development and Implementation of the State Program for the Sustainable Development of the Ukrainian Carpathians. Economy of Ukraine*. 2013. № 1. pp. 4-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2013_1_2. (in Ukrainian)

2. Krestanovich S. *Public Management of Socio-Economic Development of Mountainous Territories of the Carpathian Region*. Lviv: LSUFK, 2017. 208 p. (in Ukrainian)

3. Hazuda M.V., Polovsky V.V. *Activation of the development of mountain territorial systems*. Uzhgorod: Publishing

house "FOP Sabov AM", Uzhgorod. 260 p. (in Ukrainian)

4. Pityulich M.M. *Mountain territories of the Ukrainian Carpathians: present state and prospects of development: monograph. State Enterprise "Institute of Regional Studies after M.I. Dolyishniy of the National Academy of Sciences of Ukraine"*. Uzhgorod: Citizenship, 2015. 320 p. (in Ukrainian)

5. Sierak J. *Development and spatial diversity of the popularisation of water supply and sewage infrastructure in Poland in the years 1995-2014. Social inequalities and economic growth* 2017. Vol. 49. pp. 302-321 (in Polish)

6. Baran E., *Infrastructural conditions of increasing the competitiveness of mountainous regions in the Podkarpackie voivodship. Problems of Land Development of the Mountain*. 2002, Vol. 48. pp. 79-86 (in Polish)

7. Ryczek, M., Petryk, P., Petryk, A. *Development of water supply and sewage infrastructure in the Krosno subregion from 2003 to 2013. Acta. Sci. Pol., Formatio Circumiectus*. 2016. Vol. 15(4). pp. 85-101. (in Polish)

8. Main Department of Statistics in Lviv Oblast. URL: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian)

9. Official site of the Central Statistical Office of Poland. URL: <http://stat.gov.pl/> (in Polish)

10. *International practice of stimulation of socio-economic development of mountain settlements in the European Union*. URL: feao.org.ua (in Ukrainian)

11. *Strategy for the development of mountain territories of Lviv region for 2018-2022*. URL: <http://sts-rrada.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Strategiya-rozvytku-girs'kyh-terytoriy-1.pdf> (in Ukrainian)